

Η η

ή ΣΥΝΔ.: το χρησιμοποιούμε για να δείξουμε ότι υπάρχουν περισσότερες από μία δυνατότητες ή επιλογές: *Η λέξη "κενό" γράφεται με "ε" ή με "αι";*

η άλλη όψη του νομίσματος ΕΚΦΡ.: η άλλη όψη του νομίσματος είναι η αντίθετη πλευρά ενός θέματος: *Σε όλα τα προβλήματα πρέπει να εξετάζουμε και την άλλη όψη του νομίσματος.*

η γλώσσα μου πάει ροδάνι ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε για κάποιον όταν μιλάει πάρα πολύ: *Όταν ξέρει καλά το μάθημα, η γλώσσα του πάει ροδάνι.*

η γλώσσα μου στάζει μέλι ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάποιον όταν μιλάει με πολύ γλυκό τρόπο ή λέει καλά λόγια: *Όταν μιλάει για τα παιδιά της, η γλώσσα της στάζει μέλι.*

η γλώσσα μου στάζει φαρμάκι ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάποιον όταν τα λόγια του κρύβουν κακία και μίσος: *Η γλώσσα της στάζει φαρμάκι από τη ζήλια της.*

η θάλασσα είναι λάδι ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν η θάλασσα είναι πολύ ήρεμη: *Όταν η θάλασσα είναι λάδι, μπορεί να δεις καθαρά το βυθό της.*

η μέρα με τη νύχτα ΕΚΦΡ.: το λέμε για δύο πράγματα ή δύο πρόσωπα που είναι εντελώς διαφορετικά μεταξύ τους: *Τα δύο αδέρφια είναι η μέρα με τη νύχτα: ο ένας ευγενικός και άλλος απότομος.*

ή του ύψους ή του βάθους ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάποιον ή για κάτι όταν η συμπεριφορά του δεν είναι σταθερή και είναι άλλοτε πολύ καλή και άλλοτε πολύ κακή: *Αυτά τα παιδιά είναι ή του ύψους ή του βάθους, και το μόνο σταθερό στη ζωή τους είναι ότι δεν ακούν κανέναν.*

ήδη ΕΠΙΡΡ.:

1. λέξη που χρησιμοποιούμε όταν κάτι έχει γίνει και δε χρειάζεται να ξαναγίνει: *Μη με περιμένετε για φαγητό, γιατί έχω ήδη φάει.*

2. όταν κάτι έχει ήδη γίνει, έχει γίνει πιο γρήγορα απ' όσο πιστεύαμε (= κιόλας): *Έχω ήδη διαβάσει και τα τρία βιβλία που μου έδωσες.*

ήθη και έθιμα ΕΚΦΡ.: έτσι λέμε τις παραδόσεις και τις συνήθειες ενός τόπου, ενός λαού, μιας κοινωνίας κτλ.: *Κάθε γωνιά της Ελλάδας έχει τα ήθη και τα έθιμά της.*

το ηθικό (του ηθικού) ΟΥΣ.: το ηθικό είναι η δύναμη ή το θάρρος που δείχνει κάποιος μπροστά σε μια δυσκολία ή σε έναν κίνδυνο: *Οι στρατιώτες έχασαν το ηθικό τους λίγο πριν τη μάχη.*

⚠ Η λέξη ηθικό δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

το ηθικό δίδαγμα ΟΥΣ.: το ηθικό δίδαγμα μιας ιστορίας μάς διδάσκει τι είναι σωστό και τι είναι λάθος στη ζωή: *Το ηθικό δίδαγμα του παραμυθιού είναι ότι δεν πρέπει να λέμε ψέματα.*

ο ηθικός, η ηθική, το ηθικό ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι ηθικός, κάνει αυτό που η κοινωνία ορίζει ότι είναι καλό και σωστό (≠ ανήθικος): *Επέστρεψε το πορτοφόλι που βρήκε, γιατί είναι ηθικός χαρακτήρας.*

2. όταν κάτι είναι ηθικό, έχει σχέση με αυτό που η κοινωνία ορίζει ότι είναι καλό και σωστό: *Μην εμπιστεύεσαι ανθρώπους χωρίς ηθικές αξίες.*

η ηθοποιία (της ηθοποιίας) ΟΥΣ.: η ηθοποιία είναι η τέχνη του ηθοποιού (= υποκριτική τέχνη): *Θέλει να ασχοληθεί με την ηθοποιία. / Έχει ταλέντο στο τραγούδι και στην ηθοποιία.*

⚠ 1. Η λέξη ηθοποιία δεν έχει πληθυντικό αριθμό. 2. Δε βάζουμε διαλυτικά στο -οιία.

ο ηθοποιός, η ηθοποιός (του/της ηθοποιού, των ηθοποιών) ΟΥΣ.: ο ηθοποιός είναι αυτός που παίζει ρόλους σε ένα έργο στο θέατρο, στον κινηματογράφο ή στην τηλεόραση: *Θίασος νεαρών ηθοποιών ανέβασε την "Αντιγόνη" του Σοφοκλή.*

το ήθος (του ήθους, των ήθων) ΟΥΣ.:

1. όταν κάποιος έχει ήθος, έχει καλό χαρακτήρα και κάνει πάντα το καλό και το σωστό: *Είναι άνθρωπος με ήθος κι όλοι τον σέβονται.*

2. ήθη ΠΛΗΘ.: τα ήθη είναι όλα όσα πιστεύουν οι περισσότεροι άνθρωποι σε μια κοινωνία για το τι είναι σωστό και τι δεν είναι: *Τα ήθη των λαών διαφέρουν μεταξύ τους.*

ΕΚΦΡ. ήθη και έθιμα

η ηλεκτρική κιθάρα ΟΥΣ.: η ηλεκτρική κιθάρα είναι η κιθάρα που δουλεύει με ηλεκτρισμό: *Παίζει ηλεκτρική κιθάρα σε ένα ροκ συγκρότημα.*

η ηλεκτρική κουζίνα ΟΥΣ.: η ηλεκτρική κουζίνα είναι η ηλεκτρική συσκευή που αποτελείται από φούρνο ψησίματος και μάτια όπου μαγειρεύουμε: *Χάλασε ο φούρνος της ηλεκτρικής κουζίνας και δεν ψήθηκε το φαγητό.*

η ηλεκτρική σκούπα και **η ηλεκτρική** ΟΥΣ.: η ηλεκτρική σκούπα είναι μια ηλεκτρική συσκευή που μαζεύει τη σκόνη από τα χαλιά ή το πάτωμα: *Έβαλε ηλεκτρική σκούπα για να μαζέψει τα ψίχουλα από το χαλί.*

το ηλεκτρικό ρεύμα και **το ηλεκτρικό** ΟΥΣ.: το ηλεκτρικό ρεύμα παράγεται από τον ηλεκτρισμό για να δώσει κίνηση σε συσκευές, μηχανές, φώτα κτλ.: *Τις ηλεκτρικές συσκευές τις βάζουμε στην πρίζα γιατί λειτουργούν με ηλεκτρικό ρεύμα.*

⚠ Το ηλεκτρικό ρεύμα δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

ο ηλεκτρικός, η ηλεκτρική, το ηλεκτρικό ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι ηλεκτρικό, έχει σχέση με τον ηλεκτρισμό: *Στη Βόρεια Ελλάδα υπάρχουν εργοστάσια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.*

2. όταν ένα μηχανήμα ή κάτι άλλο είναι ηλεκτρικό, δουλεύει με ηλεκτρισμό: *Το ψυγείο και το πλυντήριο είναι ηλεκτρικές συσκευές. / Παίζει ηλεκτρική κιθάρα.*

ο ηλεκτρισμός (του ηλεκτρισμού) ουσ.: ο ηλεκτρισμός είναι η ενέργεια που μεταφέρεται μέσα από καλώδια και κάνει μια λάμπα να ανάβει ή μια συσκευή να λειτουργεί: *Κατασκευάστηκε ένα παράξενο σιντριβάνι που λειτουργεί με ηλεκτρισμό.*

⚠ Η λέξη ηλεκτρισμός δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

ο ηλεκτρολόγος, η ηλεκτρολόγος (του/της ηλεκτρολόγου, των ηλεκτρολόγων) ουσ.: ο ηλεκτρολόγος είναι ο τεχνίτης που επισκευάζει συσκευές ή μηχανήματα που δουλεύουν με ηλεκτρισμό: *Χάλασε το ψυγείο και φωνάξαμε τον ηλεκτρολόγο να το φτιάξει.*

το ηλεκτρονικό (του ηλεκτρονικού, των ηλεκτρονικών) ουσ.:

1. το ηλεκτρονικό είναι παιχνίδι που παίζεται σε ειδικό μηχανήμα που λειτουργεί αφού ρίξουμε κέρματα μέσα σε αυτό: *Δε του αρέσει να παίζει ηλεκτρονικά, γιατί του φαίνονται βαρετά.*

2. ηλεκτρονικά πληθ.: ηλεκτρονικά λέμε το κατόστημα όπου μπορεί κανείς να παίξει ηλεκτρονικά παιχνίδια: *Οι γονείς του του απαγορεύουν να παγαίνει στα ηλεκτρονικά.*

το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ουσ.: με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στέλνουμε μηνύματα μέσω υπολογιστή: *Επικοινωνούμε με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο καθημερινά.*

⚠ Η αγγλική λέξη είναι e-mail.

ο ηλεκτρονικός υπολογιστής ουσ. (πληροφ.): ο ηλεκτρονικός υπολογιστής είναι ένα ηλεκτρονικό μηχανήμα που το χρησιμοποιούμε για να κάνουμε υπολογισμούς, να γράφουμε ένα κείμενο, να μεταφράζουμε κτλ. (= υπολογιστής, κομπιούτερ): *Σχεδίασε τα σχέδια του σπιτιού στον ηλεκτρονικό υπολογιστή.*

η ηλεκτροπληξία (της ηλεκτροπληξίας, των ηλεκτροπληξιών) ουσ.: η ηλεκτροπληξία είναι ο ξαφνικός και δυνατός πόνος που νιώθουμε όταν περάσει ηλεκτρικό ρεύμα μέσα στο σώμα μας: *Μην αγγίζετε τα καλώδια με βρεγμένα χέρια, γιατί υπάρχει κίνδυνος ηλεκτροπληξίας. / Έπαθε ηλεκτροπληξία και πέθανε.*

η ηλίαση (της ηλίσης) ουσ.: όταν παθαίνουμε ηλίαση, είμαστε άρρωστοι, γιατί έχουμε μείνει πολλή ώρα κάτω από δυνατό ήλιο: *Φόρεσε το καπέλο σου, γιατί θα πάθεις ηλίαση!*

⚠ Η λέξη ηλίαση δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

ηλίθια επιρρ.: όταν κάνουμε κάτι ηλίθια, το κάνουμε με τρόπο που παθαίνει σε ηλίθιο άνθρωπο: *Καθόταν αφηρημένος χαμογελώντας ηλίθια.*

ο ηλίθιος, η ηλίθια, το ηλίθιο επιρρ.:

1. όταν κάποιος είναι ηλίθιος, δεν έχει εξυπνάδα (= χαζός, ανόητος, βλάκας ≠ έξυπνος): *Ηλίθιος είσαι και δεν καταλαβαίνεις τι σου λέω;*

2. ηλίθιο λέμε κάποιον όταν κάνει ανόητα πράγματα επειδή δε σκέφτεται προσεκτικά (= αφελής): *Μην είσαι ηλίθιος και αφήσεις την ευκαιρία να πάει χαμένη!*

3. λέμε ηλίθιο κάτι που δε δείχνει εξυπνάδα (= ανόητος, χαζός): *Έμεινε να τον κοιτάζει με ένα ηλίθιο χαμόγελο.*

4. λέμε για κάτι ότι είναι ηλίθιο όταν είναι γελοίο, άσχημο, ασήμαντο κτλ.: *Δεν αντέχω να ακούω αυτό το ηλίθιο τραγούδι!*

η ηλικία (της ηλικίας, των ηλικιών) ουσ.:

1. η ηλικία κάποιου είναι τα χρόνια που έχουν περάσει από τότε που γεννήθηκε: *Πήρε το πτυχίο του σε ηλικία εικοσιπέντε ετών. / Η κατάθλιψη εμφανίζεται σε άντρες και γυναίκες όλων των ηλικιών.*

2. η ηλικία ενός πράγματος είναι τα χρόνια που πέρασαν από τότε που δημιουργήθηκε ή φτιάχτηκε: *Αυτός ο βράχος έχει ηλικία εκατομμυρίων ετών.*

3. ηλικία λέμε καθένα από τα διαστήματα στη ζωή ενός ανθρώπου: *Το συναίσθημα του φόβου είναι πιο έντονο στην παιδική ηλικία.*

ο ηλικιωμένος (του ηλικιωμένου, των ηλικιωμένων), **η ηλικιωμένη** (της ηλικιωμένης) ουσ.: ηλικιωμένο λέμε έναν άνθρωπο που είναι μεγάλος στην ηλικία (= γέρος ≠ νέος, νεαρός): *Οι νέοι παραχωρούν τις θέσεις τους στους ηλικιωμένους στα λεωφορεία.*

το ηλιοβασιλέμα (του ηλιοβασιλέματος, των ηλιοβασιλέματων) ουσ.:

1. ηλιοβασιλέμα λέμε το φως και τα χρώματα που βλέπουμε στον ουρανό όταν ο ήλιος κρύβεται το βράδυ (= δύση ≠ ανατολή): *Στη Σαντορίνη έχω δει ένα από τα πιο ωραία ηλιοβασιλέματα της ζωής μου.*

2. ηλιοβασιλέμα λέμε κάποια ώρα το βράδυ, που ο ήλιος χάνεται από τον ουρανό κι αρχίζει να νυχτώνει: *Ο αέρας σταμάτησε να φυσάει κατά το ηλιοβασιλέμα.*

η ηλιοθεραπεία (της ηλιοθεραπείας, των ηλιοθεραπειών) ουσ.: όταν κάποιος κάνει ηλιοθεραπεία, κάθεται πολλή ώρα στον ήλιο για να γίνει πιο σκούρο το δέρμα του: *Έκανε πολλή ώρα ηλιοθεραπεία και κήκε το δέρμα της.*

ο ηλιόλουστος, η ηλιόλουστη, το ηλιόλουστο επιρρ.: όταν κάτι είναι ηλιόλουστο, είναι πολύ φωτεινό, γιατί το φωτίζει το φως του ήλιου: *Το δωμάτιο είναι ανατολικό και ηλιόλουστο. / Μια ηλιόλουστη μέρα αποφασίσαμε να πάμε στη θάλασσα.*

ο ήλιος (του ήλιου, των ήλιων) ουσ.:

1. 'Ηλιος' ενικ.: ο 'Ηλιος είναι το ουράνιο σώμα που φωτίζει και ζεσταίνει τη Γη: *Η Γη γυρίζει γύρω από τον 'Ηλιο.*

2. ο ήλιος είναι η ζέστη και το φως που φτάνει στη Γη από τον 'Ηλιο: *Σήμερα έχει ήλιο. / Οι ακτίνες του ήλιου έμπαιναν από το παράθυρο. / Μην κάθεται στον ήλιο χωρίς καπέλο.*

3. ήλιο λέμε αλλιώς το φυτό ηλιοτρόπιο: *Έβαλε τους ήλιους στο βάζο.*

ΕΚΦΡ. δεν έχω στον ήλιο μοίρα, ήλιος με δόντια

ήλιος με δόντια ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν έχει ήλιο αλλά κάνει πολύ κρύο: *Μην ξεθαρρεύεις, ντύσου καλά, γιατί έχει ήλιο με δόντια.*

το **ηλιοτρόπιο** (του ηλιοτρόπιου, των ηλιοτρόπιων) ΟΥΣ.: το ηλιοτρόπιο είναι ένα ψηλό φυτό με μεγάλα κίτρινα λουλούδια (= ήλιος): *Παίζαμε κρυφτό σε ένα λιβάδι γεμάτο ηλιοτρόπια.*

η **ηλιοφάνεια** (της ηλιοφάνειας) ΟΥΣ.: όταν έχει ηλιοφάνεια, ο ήλιος λάμπει και ο ουρανός δεν έχει σύννεφα: *Το χειμώνα έχει λιγότερη ηλιοφάνεια από το καλοκαίρι.*

Δ Η λέξη ηλιοφάνεια δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

η **ημέρα** (της ημέρας, των ημερών) και η **μέρα** ΟΥΣ.:

1. η ημέρα είναι καθένα από τα επτά διαστήματα των 24 ωρών στα οποία χωρίζεται μια εβδομάδα: *Ο Μάρτιος έχει 31 ημέρες. / Τρώει τρεις φορές την ημέρα.*

2. η ημέρα είναι το διάστημα που ξεκινάει όταν βγαίνει ο ήλιος και τελειώνει όταν ο ήλιος χάνεται (≠ νύχτα, βράδυ): *Το χειμώνα οι ημέρες είναι μικρότερες από τις νύχτες.*

3. η ημέρα είναι το διάστημα που περνάμε στη δουλειά ή στο σχολείο: *Το καλοκαίρι πήρε είκοσι μέρες άδεια.*

4. μέρες ΠΛΗΘ.: έτσι λέμε το διάστημα που έχει σχέση με μια ορισμένη εποχή ή κάποιο ιστορικό γεγονός (= καιρός, εποχή): *Στις μέρες μας οι περισσότεροι νέοι χρησιμοποιούν ηλεκτρονικούς υπολογιστές.*

ΕΚΦΡ. από τη μια μέρα στην άλλη, βλέπω άσπρη μέρα, η μέρα με τη νύχτα, μέρα μεσημέρι, μέρα νύχτα

ημερεύω (ημέρεψα) ΡΗΜ.:

1. όταν ημερεύουμε ένα ζώο, το μαθαίνουμε να μη φοβάται τους ανθρώπους και να ζει κοντά τους (= εξημερώνω): *Ο άνθρωπος έχει ημερέψει πολλά άγρια ζώα.*

2. ημερεύουμε κάποιον όταν τον κάνουμε να μην είναι άγριος ή επιθετικός (= ηρεμώ, καθησυχάζω): *Όταν έχει τα νεύρα του, μόνο η μουσική τον ημερεύει.*

3. όταν κάποιος ή κάτι ημερεύει, δεν είναι άγριο ή επιθετικό (= ησυχάζω, ηρεμώ): *Όταν σταμάτησε ο αέρας, η θάλασσα ημέρεψε. / Μετά τον καβγά, δεν έλεγε να ημερέψει.*

4. ένα ζώο ημερεύει όταν γίνεται ήμερο από άγριο που ήταν: *Το λιοντάρι σταμάτησε την άγρια ορμή του και ημέρεψε σαν πρόβατο.*

ο **ημερήσιος**, η **ημερήσια**, το **ημερήσιο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι ημερήσιο, γίνεται μέσα στην ημέρα, τις ώρες που έχει φως (≠ νυχτερινός): *Δεν μπορεί να παρακολουθήσει το ημερήσιο σχολείο, γιατί δουλεύει.*

2. όταν κάτι είναι ημερήσιο, διαρκεί μία ημέρα: *Πήγαμε ημερήσια εκδρομή στο βουνό.*

3. όταν κάτι είναι ημερήσιο, γίνεται κάθε μέρα (= καθημερινός): *Έχει βάλει τη γυμναστική στο ημερήσιο πρόγραμμά του.*

ημερησίως ΕΠΙΡΡ.: όταν κάτι γίνεται ημερησίως, γίνεται κατά τη διάρκεια της ημέρας και κάθε μέρα: *Ο ασθενής πρέπει να παίρνει το φάρμακο τρεις φορές ημερησίως.*

το **ημερολόγιο** (του ημερολογίου, των ημερολογίων) ΟΥΣ.:

1. το ημερολόγιο είναι ο τρόπος με τον οποίο οι διάφοροι λαοί μετράνε τα χρόνια: *Σύμφωνα με το χριστιανικό ημερολόγιο, βρισκόμαστε στο έτος 2007 μετά τη γέννηση του Χριστού.*

2. το ημερολόγιο είναι ένα βιβλίο ή ένας πίνακας που δείχνει με τη σειρά τις ημέρες και τους μήνες ενός χρόνου: *Είδα στο ημερολόγιο ότι φέτος τα γενέθλιά μου πέφτουν Τρίτη.*

3. όταν κρατάμε ημερολόγιο, γράφουμε σε ένα τετράδιο τα πράγματα που γίνονται καθημερινά στη ζωή μας: *Ξαναδιάβασα το ημερολόγιο που κρατούσα όταν πήγαίνα στο γυμνάσιο.*

η **ημερομηνία** (της ημερομηνίας, των ημερομηνιών) ΟΥΣ.: η ημερομηνία είναι μια ορισμένη ημέρα ενός μήνα και ενός χρόνου κατά την οποία έγινε ή θα γίνει κάτι: *– Ποια ημερομηνία γεννήθηκες; – Στις 6 Αυγούστου του 1990.*

το **ημερομίσθιο** (του ημερομισθίου, των ημερομισθίων) ΟΥΣ.: το ημερομίσθιο είναι τα χρήματα που παίρνουμε για κάθε μέρα που δουλεύουμε (= μεροκάματο): *Πρέπει να αυξηθούν τα ημερομίσθια των εργατών.*

ο **ήμερος**, η **ήμερη**, το **ήμερο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν ένα ζώο ή φυτό είναι ήμερο, δε ζει ελεύθερα στη φύση, αλλά κοντά στον άνθρωπο, με τη φροντίδα του (≠ άγριος): *Στο κτήμα έχουμε ήμερα ζώα, όπως αγελάδες, γουρούνια, πρόβατα και κότες. / Οι ήμερες μηλιές κάνουν πιο μεγάλα και γλυκά μήλα από τις άγριες.*

2. ήμερο λέμε έναν άνθρωπο, ένα ζώο ή μια συμπεριφορά που δε δείχνει θυμό ή επιθετικότητα: *Είναι τόσο ήμερος και γλυκός άνθρωπος, που δε φωνάζει ποτέ. / Ο σκύλος ήταν ήμερος και έπαιζε με τα παιδιά.*

ο **ημίθεος** (του ημίθεου, των ημίθεων) ΟΥΣ.:

1. στα παραμύθια, ο ημίθεος είναι ένα πρόσωπο που είναι λιγότερο σημαντικό από ένα θεό, επειδή ο ένας από τους γονείς του είναι θεός και ο άλλος άνθρωπος: *Ο Ηρακλής, ο Αχιλλέας κι ο Θησέας ήταν όλοι ημίθεοι.*

2. ημίθεο λέμε έναν άντρα που είναι πολύ γενναίος ή πολύ όμορφος: *Ο ολυμπιονίκης πάνω στο βάθρο με το χρυσό μετάλλιο κρεμασμένο στο λαιμό του έμοιαζε με ημίθεο.*

η **ημικρανία** (της ημικρανίας, των ημικρανιών) ΟΥΣ.: η ημικρανία είναι ένας πολύ δυνατός πόνος συνήθως στο μισό μέρος του κεφαλιού μας: *Πήγε στο γιατρό γιατί έχει συχνά ημικρανίες.*

το **ημισφαίριο** (του ημισφαιρίου, των ημισφαιρίων) ΟΥΣ.:

1. ημισφαίριο λέμε καθένα από τα δυο μισά μέρη της Γης: *Οι χώρες που βρίσκονται στο νό-*

τιο ημισφαίριο έχουν καλοκαίρι το Δεκέμβριο. / Η Ευρώπη βρίσκεται στο βόρειο ημισφαίριο.

2. ημισφαίριο λέμε καθένα από τα δύο μισά μέρη ενός στρογγυλού αντικειμένου: Για να κόψουμε το καρπούζι, το χωρίζουμε πρώτα σε δύο ημισφαίρια.

ο ημιτελικός (του ημιτελικού, των ημιτελικών) και τα **ημιτελικά** ΟΥΣ. (ΑΘΛΗΤ.): ο ημιτελικός είναι ο αθλητικός αγώνας που γίνεται πριν από τον τελικό: Η εθνική ομάδα πέρασε στον ημιτελικό του παγκοσμίου πρωταθλήματος μπάσκετ.

το ημίχρονο (του ημιχρόνου, των ημιχρόνων) ΟΥΣ. (ΑΘΛΗΤ.):

1. ημίχρονο λέμε το καθένα από τα δύο μέρη ενός αγώνα ποδοσφαίρου, μπάσκετ κτλ.: Στο ποδόσφαιρο κάθε ημίχρονο κρατάει 45 λεπτά.

2. έτσι λέμε το διάλειμμα που γίνεται στη μέση ενός αγώνα ποδοσφαίρου, μπάσκετ κτλ., για να ξεκουραστούν οι παίκτες: Στο ημίχρονο οι παίκτες κατέβηκαν στα αποδυτήρια.

το ημίωρο (του ημιώρου, των ημιώρων) ΟΥΣ. (ΕΠΙΣ.): ημίωρο λέμε αλλιώς τη μισή ώρα (= μισάωρο): Θα έχετε ένα ημίωρο στη διάθεσή σας για να συμπληρώσετε το τεστ.

ο ημιώροφος (του ημιωρόφου, των ημιωρόφων) ΟΥΣ.: σε ψηλά κτίρια, ο ημιώροφος είναι ο όροφος με χαμηλό συνήθως ταβάνι, που βρίσκεται ανάμεσα στο ισόγειο και στον πρώτο όροφο: Η εταιρεία έχει τα γραφεία της στον ημιώροφο.

⚠ Η λέξη όροφος γράφεται με ο, ενώ η λέξη ημιώροφος με ω. Έτσι γράφονται και τα διώροφος, τριώροφος, τετράωροφος κτλ.

η ήπειρος (της ηπείρου, των ηπείρων) ΟΥΣ.: ήπειρο λέμε καθμία από τις έξι μεγάλες περιοχές της Γης, που αποτελείται από πολλές χώρες: Η Ευρώπη, η Αμερική, η Ωκεανία, η Ασία, η Αφρική και η Ανταρκτική είναι οι έξι ήπειροι της Γης.

ο ηπειρωτικός, η ηπειρωτική, το ηπειρωτικό ΕΠΙΘ.:

1. όταν μια περιοχή είναι ηπειρωτική, βρίσκεται μακριά από τη θάλασσα (≠ νησιωτικός): Υποχωρεί η κακοκαιρία στην ηπειρωτική Ελλάδα και στα νησιά.

2. όταν ένα κλίμα είναι ηπειρωτικό, έχει κρύους χειμώνες και ζεστά καλοκαίρια: Στο μεγαλύτερο μέρος της Θεσσαλίας επικρατεί το ηπειρωτικό κλίμα.

ήρεμα ΕΠΙΡΡ.:

1. όταν κάνουμε κάτι ήρεμα, το κάνουμε με ηρεμία: Της εξήγησε ήρεμα ποιο ήταν το λάθος της.

2. όταν καθόμαστε ήρεμα, καθόμαστε χωρίς να κάνουμε φασαρία: Καθίστε ήρεμα και μη φωνάζετε!

το ηρεμιστικό (του ηρεμιστικού, των ηρεμιστικών) ΟΥΣ.: το ηρεμιστικό είναι το φάρμακο που παίρνει κάποιος όταν έχει πολύ άγχος, για να

τον ηρεμήσει: Ο γιατρός της έγραψε μια συνταγή με ηρεμιστικά.

ο ήρεμος, η ήρεμη, το ήρεμο ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι ήρεμος, δε νιώθει ή δε δείχνει θυμό, ανησυχία, αναστάτωση κτλ.: Ξεκινήσαμε για τις διακοπές μας, ήρεμοι κι αμέριμνοι. (= ατάραχος ≠ ταραγμένος, ανήσυχος) / Προσπαθήστε να είστε ήρεμοι όταν οδηγείτε. (= ψύχραιμος ≠ νευρικός)

2. όταν κάτι είναι ήρεμο, δεν έχει ένταση ή ταραχή (= γαλήνιος, ήσυχος): Δε φουσούσε καθόλου, και η θάλασσα ήταν ήρεμη.

3. όταν κάτι είναι ήρεμο, είναι ευχάριστο γιατί μας ηρεμεί (= απαλός): Κούνησε το μωρό με ήρεμες κινήσεις για να το νανουρίσει.

ηρεμώ (ηρέμησα) ΡΗΜ.:

1. όταν κάποιος ή κάτι ηρεμεί, δε δείχνει θυμό ή δεν έχει ένταση ή ταραχή: Πολύ ζωηρά παιδιά, τότε θα μεγαλώσουν για να ηρεμήσουν! (= ησυχάζω) / Ο αέρας έπεσε και η θάλασσα ηρέμησε. (= γαληνεύω)

2. όταν κάποιος ή κάτι μας ηρεμεί, μας κάνει να γίνουμε ήρεμοι (= ησυχάζω): Ήταν έξαλλος και φώναζε, όμως δεν υπήρχε κανείς δίπλα του για να τον ηρεμήσει. / Όταν είναι εκνευρισμένος, μόνο η μουσική μπορεί να τον ηρεμήσει.

ήρθε κι έδεσε ΕΚΦΡ.: όταν συμβαίνει ένα κακό τη στιγμή ακριβώς που συμβαίνει και άλλο κακό, λέμε ότι ήρθε κι έδεσε: Είχε όλα της τα βάσανα, έχασε και τη δουλειά της, ήρθε κι έδεσε.

ο ήρωας (του ήρωα, των ηρώων) ΟΥΣ.:

1. ο ήρωας κάνει μια γενναία πράξη, για την οποία οι άνθρωποι τον σέβονται και τον θαυμάζουν: Τίμησαν τους ήρωες του πολέμου σε επίσημη τελετή.

2. ήρωας λέμε κάθε άνθρωπο που αντιμετωπίζει με θάρρος τις δυσκολίες της ζωής: Είναι ηρωίδα που μεγάλωσε και σπούδασε μόνη της πέντε παιδιά!

3. ο ήρωας είναι το κεντρικό πρόσωπο σε ένα γεγονός, ή σε μια ταινία, σε ένα βιβλίο κτλ. (= πρωταγωνιστής): Ο βασικός ήρωας της ταινίας είναι ζωγράφος.

4. ο ήρωάς μας είναι κάποιο διάσημο πρόσωπο στην τέχνη, στον αθλητισμό, σε βιβλίο κτλ., που το θαυμάζουμε πολύ και θέλουμε να του μοιάσουμε: Ο Χάρι Πότερ είναι ο αγαπημένος ήρωας των παιδιών.

ηρωικά ΕΠΙΡΡ.: όταν κάνουμε κάτι ηρωικά, το κάνουμε με ηρωικό τρόπο, με γενναιότητα (= γενναία, θαρραλέα): Οι στρατιώτες πολέμησαν ηρωικά τον εχθρό.

ο ηρωικός, η ηρωική, το ηρωικό ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι ηρωικό, δείχνει μεγάλη γενναιότητα και έχει σχέση ή ταιριάζει σε ήρωα (= γενναίος, θαρραλέος): Ανήκει στις ηρωικές μορφές, που έδωσαν τη ζωή τους για την ελευθερία. / Παρά τις ηρωικές τους προσπάθειες, δεν κατάφεραν να κερδίσουν το παιχνίδι.

το **ηρώο** (του ηρώου, των ηρώων) ουσ.: το ηρώο είναι το μνημείο που χτίζουμε για να θυμόμαστε τους ανθρώπους που πολέμησαν γενναία για την πατρίδα τους: *Κατέθεσε στεφάνι στο ηρώο των στρατιωτών του Β' Παγκοσμίου πολέμου.*

ήσυχα ΕΠΙΡΡ.: όταν κάνουμε κάτι ήσυχα, δεν κάνουμε θόρυβο ή φασαρία για να μην ενοχλούμε τους άλλους: *Μιλούσε ήσυχα για να μην τρομάξει τα παιδιά. (= σιγά) / Καθόταν ήσυχα και έκανε τη δουλειά του. (= φρόνιμα)*

ησυχάζω (ησύχασα) ΡΗΜ.:

1. όταν κάποιος ησυχάζει, σταματάει να κάνει θόρυβο ή φασαρία (= κάνω ησυχία): *Αν δεν ησυχάσεις, θα σε βγάλω έξω!*

2. όταν ησυχάζουμε κάποιον, τον κάνουμε να σταματήσει να κάνει θόρυβο ή φασαρία (= ηρεμώ): *Πήρα το μωρό αγκαλιά για να το ησυχάσω.*

3. όταν ησυχάζουμε, σταματάμε να ανησυχούμε για κάτι (= ηρεμώ, ξενοιάζω): *Τώρα που έμαθα ότι είσαι καλά, ησύχασα! / Ξόφλησε το δάνειο και ησύχασε.*

4. όταν ησυχάζω, σταματάω όλες τις ασχολίες μου και προσπαθώ να ξεκουραστώ (= αναπαύομαι): *Μετά τη δουλειά ξαπλώνει στον καναπέ για να ησυχάσει.*

η **ησυχία** (της ησυχίας) ουσ.:

1. όταν έχει ησυχία, δεν ακούγονται φωνές ή θόρυβοι (≠ φασαρία): *Ξάπλωσαν στα κρεβάτια τους και έκαναν απόλυτη ησυχία.*

2. ησυχία είναι το να υπάρχει ηρεμία και γαλήνη (≠ ανησυχία): *Μου αρέσει να πηγαίνω στο βουνό γιατί έχει ησυχία.*

⚠ Η λέξη ησυχία δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

ΕΚΦΡ. αφήνω σε ησυχία, με την ησυχία μου

ο **ήσυχος**, η **ήσυχη**, το **ήσυχο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι ήσυχο, δεν έχει φασαρία, θόρυβο ή αναστάτωση: *Περάσαμε ένα ήσυχο βράδυ στο σπίτι. (= ήρεμος) / Μένουν σε μια ήσυχη περιοχή έξω από την πόλη. (≠ θορυβώδης) / Η θάλασσα ήταν ήσυχη, και κάναμε καλό ταξίδι. (= γαλήνιος ≠ ταραγμένος)*

2. όταν κάποιος είναι ήσυχος, δεν κάνει φασαρία ή δεν ενοχλεί τους άλλους (= φρόνιμος ≠ ζωηρός): *Είναι πολύ ήσυχος παιδί και δεν μπλέκεται σε φασαρίες και καβγάδες.*

3. λέμε ότι κάποιος είναι ήσυχος όταν δεν έχει στενοχώριες ή σκοτούρες (≠ ανήσυχος): *Μείνει ήσυχος, όλα θα γίνουν.*

ΕΚΦΡ. έχω το κεφάλι μου ήσυχο

η **ήττα** (της ήττας, των ηττών) ουσ.: ήττα είναι το να χάνει κάποιος σε πόλεμο, σε αγώνα, σε εκλογές κτλ. (≠ νίκη): *Ο Β' Παγκόσμιος πόλεμος τελείωσε με την ήττα της Γερμανίας και των συμμάχων της. / Η ήττα της ομάδας απογοήτευσε τους φιλάθλους.*

ο **ηττημένος** (του ηττημένου, των ηττημένων), η **ηττημένη** (της ηττημένης) ουσ.: ο ηττημένος είναι αυτός που έχει νικηθεί σε πόλεμο, αγώ-

να, εκλογές κτλ. (≠ νικητής): *Στον πόλεμο δεν υπάρχουν νικητές και ηττημένοι.*

το **ηφαίστειο** (του ηφαιστίου, των ηφαιστειών) ουσ.: το ηφαίστειο είναι βουνό με άνοιγμα στην κορυφή του, από όπου βγαίνουν καυτά αέρια, πέτρες, στάχτη και λάβα: *Η τελευταία έκρηξη του ηφαιστίου έγινε πριν εκατό χρόνια.*

το **ηχείο** (του ηχείου, των ηχείων) ουσ.:

1. το ηχείο είναι το εξάρτημα σε ραδιόφωνο, στερεοφωνικό μηχανήμα κτλ. από όπου ακούμε τον ήχο, τη μουσική κτλ.: *Βάλε τα ηχεία μακριά το ένα από το άλλο για να ακούς τη μουσική καλύτερα.*

2. το ηχείο σε ένα μουσικό όργανο όπως είναι η κιθάρα, το μπουζούκι, το μαντολίνο κτλ., είναι το μέρος του που είναι στρογγυλό, σχεδόν κλειστό και άδειο, και κάνει τον ήχο να ακούγεται πιο δυνατά: *Το ηχείο του μπουζουκιού είναι πιο στρογγυλό από το ηχείο της κιθάρας.*

η **ηχογράφηση** (της ηχογράφησης, των ηχογραφήσεων) ουσ.: όταν κάνουμε ηχογράφηση, γράφουμε τον ήχο σε κασέτα ή σε σιντί, για να μπορούμε να τον ξανακούσουμε μετά: *Ολοκληρώθηκε η ηχογράφηση του καινούριου της δίσκου.*

η **ηχογράφω** (ηχογράφησα), **ηχογραφούμαι** (ηχογραφήθηκα, ηχογραφημένος) ΡΗΜ.:

ηχογραφούμε ήχο, τραγούδι κτλ. όταν τα γράφουμε σε κασέτα ή σε σιντί: *Ηχογράφησε τα τραγούδια του νέου της δίσκου. / Ηχογραφήθηκε η συναυλία.*

ο **ήχος** (του ήχου, των ήχων) ουσ.:

1. ο ήχος είναι οτιδήποτε ακούμε: *Ο ήχος της θάλασσας με ηρεμεί.*

2. ο ήχος της τηλεόρασης, του ραδιοφώνου κτλ. είναι αυτό που ακούμε να βγαίνει από το μηχανήμα και μπορούμε να το κάνουμε να ακούγεται λιγότερο ή περισσότερο δυνατά: *Μπορείς να χαμηλώσεις τον ήχο της τηλεόρασης, σε παρακαλώ;*

η **ηχώ** (της ηχώς) ουσ.: η ηχώ είναι ο ήχος της φωνής μας που τον ακούμε ξανά και ξανά όταν μιλάμε ή όταν φωνάζουμε σε ένα μεγάλο χώρο (= αντίλαλος): *Η φωνή της αντηχούσε με ηχώ στο ψηλοτάβανο δωμάτιο.*

⚠ Η λέξη ηχώ δεν έχει πληθυντικό αριθμό.